

Nr 33.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgift rörande arbetsanställning.

Genom en den 27 mars 1954 dagtecknad proposition, nr 196, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att antaga ett vid propositionen fogat förslag till förordning om skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgift rörande arbetsanställning.

I propositionen föreslås att den nu gällande förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning fr. o. m. den 1 januari 1955 ersättes av en ny förordning, enligt vilken arbetsgivares skyldighet att lämna uppgift om arbetsanställning utsträcker sig till även anställnings upphörande. Anmälan föreslås i fortsättningen skola tillställas, ej såsom nu utmätningsmannen, utan i stället vederbörande allmänna sjukförsäkring, som skall ha att vidarebefordra den till utmätningsmannen.

Med förslaget avses att bereda de allmänna sjukförsäkringarna bättre underlag för de på dem ankommande besluten om sjukförsäkringsmedlemmarnas placering i sjukpenningklass. Genom att en sjukförsäkring får anmälan om anställnings början och upphörande har kassan möjlighet att snabbt inplacera nyblivna arbetstagare i den obligatoriska sjukpenningförsäkringen och från denna försäkring utesluta sådana, som på grund av pensionering eller annan orsak upphört att vara arbetstagare. En arbetsgivaranmälan kan även ge anledning till kontroll av att medlemmen placerats i rätt sjukpenningklass.

Av praktiska skäl föreslås att 1943 års förordning ersättes av en ny förordning.

Det vid propositionen fogade författningsförslaget är av följande lydelse.

Förslag

till

Förordning**om skyldighet för arbetsgivare att lämna uppgift rörande arbetsanställning.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Arbetsgivare, som anställer arbetstagare, är skyldig att lämna uppgift härom enligt vad nedan sägs. Är anställningen avsedd att vara högst fyra veckor, föreligger dock ej uppgiftsskyldighet med mindre anställningen varar längre tid än nyss sagts.

Upphör arbetstagares anställning, åligger det arbetsgivaren att lämna uppgift härom, såframt anställningen varat längre tid än fyra veckor eller, om den varat kortare tid, uppgift lämnats angående arbetstagarens anställande.

Uppgift, som här avses, skall lämnas till allmän sjukkasse.

Är arbetstagaren försäkrad jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring, bör uppgiften lämnas till den lokalsjukkasse, i vilken arbetstagaren är försäkrad, eller, om arbetstagaren tillhör centralsjukkasse för stad, som utgör eget centralsjukkasseområde, till sådan centralsjukkasse.

2 §.

Konungen äger bestämma att statliga verk och inrättningar ävensom kommuner skola, helt eller delvis, undantagas från uppgiftsskyldighet enligt denna förordning.

Om särskilda skäl föranleda därtill, må Konungen medgiva befrielse från uppgiftsskyldighet jämväl i andra fall än som i första stycket avses.

3 §.

Uppgift om arbetstagares anställande skall lämnas senast en vecka efter anställningens början eller, i fall som avses i 1 § första stycket andra punkten, senast fyra veckor efter anställningens början. Uppgift om anställnings upphörande skall lämnas senast en vecka efter det anställningen upphört.

Uppgift skall lämnas å särskild blankett, vartill formulär fastställes av riksskattenämnden efter samråd med tillsynsmyndigheten för de allmänna sjukkassorna.

Uppgiftsblanketter tillhandahållas av postverket och befordras avgiftsfritt med posten.

4 §.

Har uppgift, som i 1 § avses, lämnats till annan allmän sjukkasse än den lokalsjukkasse eller den för stad inrättade centralsjukkasse, i vilken arbetstagaren är försäkrad, åligger det den sjukkasse, som mottagit uppgiften, att ofördröjligen vidarebefordra densamma till sådan lokal- eller centralsjukkasse. Är arbetstagaren ej försäkrad jämlikt lagen om allmän sjukförsäkring, skall uppgiften i stället vidarebefordras till utmätningsmannen i anställningsorten.

Lokalsjukkasse eller för stad inrättad centralsjukkasse, som mottagit uppgift avseende i kassan försäkrad arbetstagare, skall, sedan den tagit del av innehållet i uppgiften, ofördröjligen vidarebefordra uppgiften till vederbörande utmätningsman inom kassans område.

5 §.

Utmättningsman, som mottagit uppgift avseende arbetstagare, vars anställningsort är belägen inom annan utmätningsmans distrikt, skall, om uppgiften avser arbetstagares anställande, ofördröjligen översända avskrift av uppgiften till utmätningsmannen i anställningsorten. Avser uppgiften anställnings upphörande, skall uppgiften, sedan utmätningsmannen tagit del av innehållet i densamma, ofördröjligen vidarebefordras till utmätningsmannen i anställningsorten.

Utmättningsman skall förvara inkomna uppgifter angående anställande av arbetstagare i ett alfabetiskt ordnat register. Om utmätningsmannen så finner lämpligt, skall registret i stället förvaras hos exekutionsbiträde.

Ur anställningsregister skall uttagas uppgift angående anställning, som enligt inkommen anmälan upphört eller eljest kan antagas hava upphört tidigare än under närmast föregående år. Övriga uppgifter angående arbetstagares anställande förvaras under en tid av fem år.

6 §.

Angående uppgiftsskyldighet enligt denna förordning samt förfarandet med inkomna uppgifter skall, där Stockholm är anställningsort eller arbetstagaren är mantalsskriven i Stockholm, utöver eller i stället för vad i förordningen stadgas, gälla vad Konungen därom särskilt förordnar.

7 §.

Den som underlåter att behörigen fullgöra uppgiftsskyldighet enligt denna förordning straffes med böter högst etthundra kronor.

Ej må dock till straff dömas, därest omständigheterna giva vid handen att underlåtenheten haft sin grund i ett tillfälligt förbiseende eller att uppgiftsskyldigheten icke kunnat fullgöras inom stadgad tid.

8 §.

De närmare föreskrifter, som finnas erforderliga för tillämpningen av denna förordning, meddelas av Konungen eller av myndighet, som Konungen bestämmer.

Denna förordning träder i kraft den 1 januari 1955, då förordningen den 30 april 1943 (nr 218) om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning skall upphöra att gälla.

Den nya förordningen medför ej inskränkning i fråga om påföljd för överträdelse av bestämmelse i den äldre förordningen.

Beträffande de skäl, som i propositionen anförts till stöd för det framlagda förslaget, får utskottet, i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

Gällande bestämmelser.

År 1943 vidtogs olika åtgärder i syfte att främja en effektivare skattebetalning och en grundligare taxeringskontroll. Främst för att underlätta för indrivningsmyndigheterna att snabbt få kännedom om restförd skattskyldigs arbetsanställning utfärdades *förordningen den 30 april 1943 om skyldighet för arbetsgivare att anmäla arbetsanställning* (nr 218; ändr. 519/1947 och 290/1953). Enligt 1 § i denna förordning är arbetsgivare skyldig att till utmätningsmannen i anställningsorten göra anmälan om anställande av arbetstagare. Om anställningen är avsedd att vara högst fyra veckor, föreligger dock ej anmälningsskyldighet med mindre anställningen varar längre tid.

Jämlikt 2 § har Kungl. Maj:t rätt att bestämma i vilken utsträckning anmälningsskyldigheten skall fullgöras av statliga verk och inrättningar samt av kommuner. Om särskilda omständigheter föreligger, äger Kungl. Maj:t även i andra fall medgiva befrielse från anmälningsskyldigheten. Med stöd av 2 § har i kungörelse den 28 maj 1943 (nr 340) bestämts att statliga verk och inrättningar, landsting och kommuner m. fl. kommunala samfälligheter är anmälningsskyldiga endast i fråga om kroppsarbetare — d. v. s. ej tjänstemän — i statens eller samfällighetens tjänst.

Anmälan skall enligt 3 § göras senast en vecka efter anställningens början eller, om anställningen varit avsedd att vara högst fyra veckor men förlängts utöver denna tid, senast fyra veckor efter anställningens början. För anmälningarna skall användas särskilda blanketter, s. k. anställningskort. Fr. o. m. den 1 juli 1953 utskrivs sådant kort endast i ett exemplar för

varje anställd — tidigare skulle anställningskortet utskrivas i två exemplar, varav det ena skulle av utmätningsmannen vidarebefordras till länsstyrelsen. Formulär till anställningskort fastställs av riksskattenämnden. Kortet tillhandahålls av postverket och befordras avgiftsfritt med posten.

Utmätningssmannen skall enligt 4 § förvara anställningskort i ett alfabetiskt ordnat register. Om arbetstagaren är mantalsskriven inom annan utmätningsmans tjänstgöringsområde, skall avskrift av kortet översändas till denne. Anställningsregistret må förvaras hos exekutionsbiträde, om utmätningsmannen finner detta lämpligt. Ur registret skall uttagas kort angående anställning, som på grund av inkommen anmälan om annan senare anställning kan antagas ha upphört tidigare än under närmast föregående kalenderår. Annat kort förvaras under en tid av fem år.

Enligt 4 a § skall, där Stockholm är anställningsort eller arbetstagaren är mantalsskriven i Stockholm, utöver eller i stället för vad i förordningen stadgas gälla vad Kungl. Maj:t förordnar i fråga om anmälningsskyldighet samt förfarandet med inkomna anställningskort. I detta hänseende har i kungörelse den 25 augusti 1947 (nr 728; ändr. 808/1951) föreskrivits, att vad i förordningen stadgats angående utmätningsman i Stockholm skall gälla mantalsverket.

Underlåtenhet att fullgöra anmälningsskyldigheten straffas enligt 5 § med böter högst 100 kr. Straff får dock inte ådömas, om omständigheterna ger vid handen att underlåtenheten haft sin grund i ett tillfälligt förbiseende eller att anmälningsskyldigheten inte kunnat fullgöras inom stadgad tid.

Propositionen.

I *socialförsäkringsutredningens* betänkande (SOU 1952:39) angående sjukförsäkring och yrkesskadeförsäkring, vilket betänkande ligger till grund för 1953 års revision av sjukförsäkringslagen, föreslås att gällande skyldighet för arbetsgivare att till vederbörande utmätningsman anmäla anställning av arbetstagare utsträcker till att avse jämväl upphörande av sådan anställning som tidigare anmälts samt att ett exemplar av varje anmälan skall tillställas den sjukkassa, inom vars område vederbörande arbetstagare är mantalsskriven.

Beträffande den av utredningen föreslagna utvidgade anmälningsskyldigheten för arbetsgivare har vid förslagets remissbehandling *länsstyrelsen i Västernorrlands län* uttalat, att arbetsgivarnas uppgiftsskyldighet bör begränsas att avse arbetsansättningens upphörande på grund av pensionering. *Svenska arbetsgivareföreningen* har förklarat sig icke vilja motsätta sig den utvidgade anmälningsskyldigheten i och för sig. Emellertid innebure förslaget för företag, vars personal tillhörde olika lokalsjukkasor, avsevärda olägenheter. Detta gällde särskilt företag med verksamhet i skilda kommuner. Föreningen yrkade därför, att arbetsgivares skyldighet att insända anmä-

lan begränsades till att avse endast utmätningsmannen, vilken det borde äligga att tillse, att anmälan komme vederbörande sjukkassa till handa.

T. f. chefen för socialdepartementet, statsrådet Lindell, anför i propositionen bl. a. följande.

»Enligt lagen om allmän sjukförsäkring i dess år 1953 fastställda lydelse är den sjukpenning, som utgår på grund av den obligatoriska sjukpenningförsäkringen, för de anställdas del beroende av storleken av vederbörandes inkomst av tjänst.

Givetvis är det för den försäkrade av vikt, att han så snabbt som möjligt erhåller det skydd, som en riktig inplacering i sjukpenningförsäkringen medför. Ur sjukförsäkringens synpunkt är det också önskvärt, att särskilt de nya medlemmarna blir försäkrade i vederbörlig ordning, eftersom en utjämning av försäkringsriskerna är avsedd att ske mellan de olika kategorierna av obligatoriskt försäkrade medlemmar. För att möjliggöra en snabb inplacering i sjukpenningförsäkringen och underlätta kontrollen av de försäkrades avlöningsförhållanden torde det därför vara lämpligt att, såsom socialförsäkringsutredningen föreslagit, låta den skyldighet att anmäla arbetsanställning, som med hänsyn till beskattningen nu åvilar arbetsgivarna, få sådant innehåll att den även kommer sjukförsäkringen till godo.

För de förvärvsarbetande är sjukpenningen avsedd att ersätta den arbetsinkomst de skulle ha haft om de inte insjuknat. Sjukpenningförsäkringen bör därför upphöra, när vederbörande slutar att ägna sig åt förvärvsarbete. Om inte sjukkassan får vetskap om att vederbörande upphört att ägna sig åt dylikt arbete, blir följderna, att den försäkrade blir försäkrad för högre belopp än vederbort. För den försäkrade innebär detta, att han får betala för hög sjukförsäkringsavgift; för sjukförsäkringens del uppstår de risker, som följer med s. k. överförsäkring. Visserligen föreligger möjlighet för sjukkassa att nedsätta eller indraga sjukpenning, då någon utan giltigt skäl underlåter att anmäla sådan ändring av arbetsinkomsten, som är av betydelse för sjukpenningförsäkringen. Det synes dock önskvärt att en dylik påföljdsbestämmelse ej behöver komma till användning annat än undantagsvis. I fråga om de anställda — som utgör flertalet försäkrade — kan de nämnda olägenheterna i viss mån elimineras därigenom att arbetsgivare blir pliktig att anmäla även upphörande av arbetsanställning. En sådan lösning har förordats av socialförsäkringsutredningen, och jag ansluter mig till förslaget härom.

Skyldigheten att anmäla att en arbetstagare slutat sin tjänst synes lämpligen böra begränsas till att avse anställningar, som varat viss tid, förslagsvis fyra veckor. Har emellertid anställningen ej varat så lång tid, men anmälan om anställningens början likväl skett, torde uppgift böra lämnas även vid anställningens upphörande. Uppgiftsskyldighet bör föreligga obe-

roende av vad som varit anledningen till att anställningen upphört, alltså även i andra fall än då arbetstagaren pensionerats.

Vid utformningen av reglerna rörande själva anmälningssförfarandet har de som skall fullgöra anmälningsskyldigheten, dvs. arbetsgivarna, ett berättigat intresse av att ifrågavarande skyldighet ej blir mer betungande än som är nödvändigt ur skatteuppbördens och sjukförsäkringens intressen. Enligt socialförsäkringsutredningens förslag skulle det nuvarande systemet, enligt vilket arbetsgivaren skall i ett exemplar skicka uppgiften (anställningskortet) till utmättningsmannen i anställningsorten, ersättas av ett nytt system, enligt vilket anställningskortet skulle skrivas ut i två exemplar. Av dessa skulle det ena tillställas den sjukkasse, inom vars område vederbörande arbetstagare är mantalsskriven. Det vill emellertid synas, som om man utan nämnvärd olägenhet kan bibehålla den nuvarande ordningen att anställningskortet utskrivs i endast ett exemplar, därest man låter detta på sin väg till utmättningsmannen passera sjukkassan.

Enligt sjukförsäkringslagen tillhör försäkrad för varje kalenderår sjukkassan för den kommun, där han för samma år blivit mantalsskriven. Den som inte är mantalsskriven är medlem i sjukkassan för den kommun, där han är bosatt vid ingången av kalenderåret eller vid den senare tidpunkt, då försäkringsplikt inträder. På grund av dessa bestämmelser kan det bli relativt vanligt, att arbetstagaren tillhör sjukkassan för en annan kommun än den, där anställningsorten är belägen. I regel torde det inte vålla arbetsgivaren någon svårighet att taga reda på vilken sjukkasse — lokalsjukkasse eller stadscentralsjukkasse — som arbetstagaren tillhör. I de flesta fall kan ju arbetstagaren upplysa härom. Det synes dock böra vara arbetsgivaren obetaget att sända uppgiften även till annan allmän sjukkasse om han så skulle finna lämpligt. Sistnämnda kasse bör då ha att omedelbart vidarebefordra anmälan till arbetstagarens sjukkasse — lokalsjukkasse eller stadscentralsjukkasse.

Arbetstagarens sjukkasse bör så snart det låter sig göra vidarebefordra anmälan till utmättningsmannen i det utmättningsmansdistrikt, där arbetstagaren är mantalsskriven eller, om han inte är mantalsskriven, där han var bosatt vid ingången av kalenderåret eller vid den senare tidpunkt, då försäkringsplikt inträdde. Skulle arbetsorten vara belägen inom en annan utmättningsmans distrikt, bör den förstnämnde utmättningsmannen omedelbart sända en avskrift av anmälan om arbetstagarens anställande till den sistnämnde. När det gäller anmälan om anställnings upphörande, torde det räcka med att den förste utmättningsmannen gör en anteckning härom i sitt anställningsregister och vidarebefordrar anmälingsblanketten i original till den andre utmättningsmannen.»

Utskottet.

I förevarande proposition föreslås, att den skyldighet att anmäla arbetsanställning, som med hänsyn till beskattningen nu åvilar arbetsgivarna, skall få sådant innehåll, att den kommer jämväl sjukförsäkringen till godo.

Enligt sjukförsäkringslagen ankommer det på de allmänna sjukkassorna att besluta, om medlem skall vara obligatoriskt sjukpenningförsäkrad och, om så finnes vara fallet, vilken sjukpenningklass han skall tillhöra. Den försäkrade skall enligt bestämmelse i sjukförsäkringslagen så snart ske kan till sjukkassan anmäla sådan stadigvarande ändring i arbetsinkomsten, som är av betydelse för sjukpenningförsäkringen. Denna anmälningsskyldighet föreslås nu kompletterad genom en utbyggnad av arbetsgivares skyldighet att lämna uppgift om arbetsanställning.

För arbetsgivarna kommer den vidgade skyldigheten att lämna uppgifter att medföra ett visst merarbete. Emellertid är det för den försäkrade av vikt, att han så snart som möjligt erhåller det skydd, som en riktig inplacering i sjukpenningförsäkringen medför. Från sjukförsäkringens synpunkt är det vidare önskvärt, att riskerna för överförsäkring minskas. Det framlagda förslaget synes väl ägnat att tjäna berörda syften. Utskottet anser därför, att förslaget bör godtagas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att riksdagen måtte bifalla förevarande proposition.

Stockholm den 4 maj 1954.

På andra lagutskottets vägnar:

EDVIN JACOBSSON.

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Sten, Nils Elowsson*, fru Svenson, herrar Axel E. Svensson, Lundgren*, Anders E. Johansson*, fru Carlqvist* och herr Kronstrand;

från andra kammaren: herr Jacobsson i Igelsbo, fru Johansson i Norrköping, herrar Nilsson i Göteborg, Andersson i Alfredshem, fröken Höjer, herrar Fredriksson, Cassel och Larsson i Hedenäset*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.